

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum scismatici habeant aliquam potestatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

SED CONTRA est, quod Cyprianus * dicit in qua-
dam epistola, & habetur 7. q. 1. c. Nouatianus. † Qui
nec unitatem, inquit, spiritus, nec conuentionis pa-
cem obseruat, & se ab Ecclesia uinculo, & a sacerdo-
tum collegio separat, nec Episcopi potestatem habe-
re potest, nec honorem.

RESPON. Dicendum, quod duplex est spiritualis
potestas. Vna quidem sacramentalis: alia iurisdictionis.
Sacramentalis quidem potestas est, quae per ali-
quam consecrationem confertur. Omnes autē con-
secrationes Ecclesie sunt immobiles manēte re, que
consecratur, sicut etiam patet in rebus inanimatis: nā
altare semel consecratum, non consecratur iterum,
nisi fuerit dissipatum. Et ideo talis potestas secundū
suam essentiam remanet in homine, qui per consecra-
tionē eā est adeptus, quam diu uiuit, siue in schis-
ma, siue in haeresim labatur: quod patet ex hoc, quod re-
diens ad Ecclesiam, non iterum consecratur. Sed quia
potestas inferior non debet exire in actum, nisi si-
quod mouetur a potestate superiori, ut etiam in re-
bus naturalibus patet: inde est, quod tales usum potestatis
amittunt, ita. scilicet non liceat eis sua potestate uti. Si tñ
vbi fuerint, eorum potestas effectum habet in sacra-
mentalibus, quia in his homo non operatur, nisi si-
cut instrumentum Dei: vnde effectus sacramentales
non excluduntur propter culpam quamcumque: cō-
ferentis sacramentum. Potestas autem iurisdictionis
est, quae ex simplici iniunctione hominis con-
feritur, & talis potestas non immobiliter adhaeret:
vnde in schismaticis, & haereticis non manet. Vnde
non possunt nec absoluerē, nec excommunicare,
nec indulgentias facere, aut aliqd huiusmodi: quod
si fecerit, nihil est actum. Cum ergo dicitur, tales nō
habere potestatem spiritualem, intelligendum est
vel de potestate secunda: vel si referatur ad primam
potestatem, non est referendum ad ipsam essentiam
potestatis, sed ad legitimum usum eius. Et per hoc
patet, responsio ad obiecta.

ARTICVLVS IIII.

*Utrum sit conueniens pena schismaticorum, ut
excommunicentur.*

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod poena
schismaticorum non sit conueniens, ut excōi-
centur. Excommunicatio enim maxime separat ho-
minem a communione sacramentorum: sed Aug. *
dicit in lib. contra Donatistas, quod baptisma potest
recipi a schismatico: ergo uidetur, quod excommu-
nicatio non est conueniens poena schismaticis.

¶ 2. Praet. Ad fideles Christi pertinet, ut eos qui sunt
deserpsi, reducant: unde contra quosdam dicitur E-
zech. 34. Quod abiectum est, non reduxistis: quod
perierat, non quaesistis: sed schismatici conueniētis
reducuntur per aliquos, qui eis communicent: ergo
uidetur, quod non sint excommunicandi.

¶ 3. Praet. Pro eodem peccato non infligitur duplex
poena, secundum illud Num. 1. Nō iudicabit Deus
his in idipsum: sed pro peccato schismatis, aliqui pe-
na temporalis puniuntur, ut habetur 23. * q. 5. vbi di-
citur. Diuinae, & mundanae leges statuerunt, ut ab
Ecclesiae unitate diuisi, & eius pacem perturbantes,
a secularibus potestatibus comprimantur. nō ergo
sunt puniendi per excommunicationem.

SED CONTRA est, quod Num. 16. dicitur. Recedi-
te a tabernaculis hominum impiorum, qui scilicet
schisma fecerunt: & nolite tangere ea, quae ad eos
pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum.

A RESPON. Dicendum, quod per quae peccat quis,
per ea debet puniri, ut dicitur Sap. 11. Schismaticus
autem, ut ex dictis patet * in duobus peccat: In uno
quidem, quia separat se a communione membro-
rum Ecclesiae: & quantum ad hoc conueniens poe-
na schismaticorum est, ut excommunicentur. In
alio uero: quia subdi recusant capiti Ecclesiae, &
ideo quia coerceri nolunt per spiritualem potesta-
tem Ecclesiae, iustum est ut potestate temporali coer-
ceantur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod baptismum
a schismaticis recipere non licet, nisi in articulo ne-
cessitatis: quia melius est de hac uita cū signo Chri-
sti exire, a quocumque detur, etiam si sit Iudaeus, uel
Paganus, quā sine hoc signo, quod per baptismum
confertur.

AD SECVNDVM dicendum, quod per excommu-
nicationem non interdicitur illa communicatio,
per quam aliquis salubribus monitis diuisos redu-
cit ad Ecclesiae unitatem: cum etiam ipsa separatio
quodammodo eos reducat, dum de sua separatio-
ne confusi, quandoque ad poenitentiam reducun-
tur.

AD TERTIVM dicendum, quod poena praesentis
uitae sunt medicinales: & ideo quando una poena nō
sufficit ad coercendum hominem, superadditur al-
tera. Sicut & medici diuersas medicinas corpora-
les opponunt, quando una non est efficax. Et ita Ec-
clesia quando aliqui per excommunicationem suf-
ficienter non reprimuntur, adhibet coercionem bra-
chii secularis: sed si una poena sit sufficiens, non de-
bet alia adhiberi.

QVAESTIO XL.

De bello, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum
est de bello.

ET CIRCA hoc quaeruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum aliquod bellum
sit licitum.

¶ Secundo, Vtrum clericis sit li-
citurum bellare.

¶ Tertio, Vtrum liceat bellan-
tibus uti in insidiis.

¶ Quarto, Vtrum liceat in diebus
festiuis bellare.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum bellare sit semper peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod bellare sem-
per sit peccatum. Poena enim non
infligitur, nisi pro peccato: sed bel-
lantibus a Domino indicitur poena, se-
cundum illud Matth. 26. Omnis
qui acceperit gladium, gladio peri-
bit: ergo omne bellū est illicitum.

¶ 2. Praet. Quicquid contrariatur
diuino praeccepto, est peccatū: sed
bellare contrariatur diuino praec-
cepto, dicitur. n. Matt. 5. Ego autē
dico uobis, non resistere malo, &
Rom. 12. dicitur. Nō uos defendē-
tes charissimi, sed date locū irae:
ergo bellare semper ē peccatum.

¶ 3. Praet. Pro eodem peccato non infligitur duplex
poena, secundum illud Num. 1. Nō iudicabit Deus
his in idipsum: sed pro peccato schismatis, aliqui pe-
na temporalis puniuntur, ut habetur 23. * q. 5. vbi di-
citur. Diuinae, & mundanae leges statuerunt, ut ab
Ecclesiae unitate diuisi, & eius pacem perturbantes,
a secularibus potestatibus comprimantur. nō ergo
sunt puniendi per excommunicationem.

SED CONTRA est, quod Num. 16. dicitur. Recedi-
te a tabernaculis hominum impiorum, qui scilicet
schisma fecerunt: & nolite tangere ea, quae ad eos
pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum.

*Super questio, qua-
dragesima articu-
lum primum.*

IN articulo 1. quaeritur. xl. circa primam conditionem belli iusti, dubium occurrit, An appellatione principis in hoc loco intelligantur soli illi principes, qui non habent superiorem. Et uidetur, quod sic, quia habentes superiorem possunt recurrere ad superiorem, & prosequi ius suum coram eo, sicut de priuatis personis in littera dicitur propter hanc rationem. Et confirmatur, quia aliter contemneretur auctoritas superioris. Si enim cuiuslibet principis liceret mouere bellum contra alterum, iam licitum esset unicuique principis ius suum dicere contra alterum principem, & sic superioris auctoritas contempta postponeretur.

In oppositum autem est, quia princeps in littera sumitur ut distinguit contra priuatam personam, ut patet in littera. Constat autem quod non omnis taliter princeps caret superiore.

Præterea

Infr. q. 6. ar. 1. ad 3. & q. 6. ar. 2. ad 1. & q. 6. ar. 3. ad 1.